

ЦЕНТЪР ЗА ОБУЧЕНИЕ – БАН

1000 София
ул. „Сердика“ № 4
<http://edu.bas.bg>

email: tdc-phd@cu.bas.bg
тел.: 02 987 31 67
02 979 52 60

Основна информация:

Име на курса: „Балканите и Студената война“

Лектор: проф. д.ю.н. Надя Бояджиева, доктор по Нова и най-нова обща история (История на балканските държави), професор и доктор на юридическите науки по Международно право и международни отношения

Телефон: +359 884 54 77 75, +359 886 568 862

Имейл: nboyadjieva@balkanstudies.bg, nadiaboyadjieva@gmail.com

Хорариум: 30 часа лекции, 20 кредита

Анотация (до 150 думи):

Лекционният курс изучава ролята на Балканите в рамките на двуполюсната международна система през периода от Втората световна война до края на Студената война. Особено внимание се отделя на влиянието на външните сили от двете страни на „Желязната завеса“, както и на ключови събития като разпадането на Съветския съюз, саморазпускането на Варшавския договор и краха на Югославия, довели до поредица от конфликти в региона. Балканите се разглеждат като специфичен пример поради стратегическото си географско положение и сложната комбинация от етнически, културни и религиозни различия.

Курсът изследва мястото и значението на държави като България, Гърция, Турция, Румъния, Албания и Югославия в глобалния контекст на Студената война, както и политиките на свръхдържавите спрямо региона. Анализират се политически, икономически, дипломатически, военно-стратегически, идеологически и културни аспекти на конфронтацията, както и отражението на глобалните кризи върху Балканите. Специален акцент се поставя върху използването на историографски и архивни източници, включително разсекретени документи в архивите след 1989 г.

Тематично съдържание на курса (кратко описание по теми или модули):

Тема / Модул 1: Ролята на Балканите в двуполюсната международна система по време на Студената война.

Тема / Модул 2: Влиянието на външните сили от двете страни на „Желязната завеса“ върху региона.

Тема / Модул 3: Балканите като геополитическа и културна граница между Изтока и Запада.

Тема / Модул 4: Мястото на отделните балкански държави в глобалния конфликт.

Тема / Модул 5: Политиките на свръхдържавите – САЩ и СССР към Балканите през периода 1945–1989 г.

Тема / Модул 6: Политически и дипломатически аспекти на Студената война в региона.

Тема / Модул 7: Военно-стратегически измерения на конфронтацията на Балканите.

Тема / Модул 8: Икономически и културни процеси в контекста на Студената война.

Тема / Модул 9: Разпадането на Източния блок и последиците за региона.

ЦЕНТЪР ЗА ОБУЧЕНИЕ – БАН

1000 София
ул. „Сердика“ № 4
<http://edu.bas.bg>

email: tdc-phd@cu.bas.bg
тел.: 02 987 31 67
02 979 52 60

Тема / Модул 10: Крахът на Югославия и войните на Балканите през 90-те години и реакцията на САЩ, СССР и водещите европейски държави.

Форми на обучение и оценяване:

Хибридна форма на обучение

Писмена форма на оценяване

Компетентности, придобити в резултат на обучението (3-5 точки):

- Задълбочени знания за международните отношения по време на Студената война.
- Умение за анализ на политическите, дипломатическите и военно-стратегическите процеси в региона.
- Способност за критично използване на историографски и архивни източници.
- Умение за интерпретация на влиянието на глобалните конфликти върху регионални процеси.

Литература:

Баев, Йордан. Системата за европейска сигурност и Балканите годините на Студената война. :: Банчев, Бисер. България и югославската криза (1989-1995). София: Университетско издателство "Св. Климент Охридски", 2009

Божинов, Войн. Социалистическа Югославия в разпад - 1989-1992 година. София: изд. Арка, 2021

Бояджиева, Надя. Международни отношения. София: Албатрос, 2017

Бояджиева, Н. Русия, НАТО и средата на сигурност след Студената война 1989–1999. Част 1, София: ИК „Даниела Убенова“, 2013

Бояджиева, Н. САЩ и конфликтът в Босна и Херцеговина (1989–1995). София, ИК Даниела Убенова, 2000

Гибиянский, Л.Я. Проблемы международно-политического структурирования Восточной Европы в период формирования советского блока в 1940-е гг. // Холодная война: новые подходы, новые документы. М., 1995.

Гибиянский, Л.Я. Советский Союз и новая Югославия, 1941–1947 гг. Москва, 1987.

Гибиянский, Л.Я. Балканский узел // Вторая мировая война: Актуальные проблемы. М., 1995.

Лалков, Милчо. Югославия (1918 - 1992). драматичният път на една държавна идея, София: ИК Даниела Убенова, 1999

Маски долу ! Национализмът на Балканите през ХХ век. Прешленова, Р. (ред и автор). София: Парадигма, 2018

Стамова, Марияна. Албанският проблем в Югославия след Тито (1980-1990), София: Парадигма, 2016.

Тодоров, Николай. Балканите след Втората световна война: Проблеми на 60-те години. София: Наука и изкуство, 1978

Крамер, Марк. СССР и Източна Европа (1941–1991). София: Сиела, 2022

Советский фактор в Восточной Европе: 1944–1953 гг.: Документы: в 2-х тт. Волокитина, Т.В. (отв. ред.) Москва: РОССПЭН, 1999–2002

ЦЕНТЪР ЗА ОБУЧЕНИЕ – БАН

1000 София
ул. „Сердика“ № 4
<http://edu.bas.bg>

email: tdc-phd@cu.bas.bg
тел.: 02 987 31 67
02 979 52 60

Югославия в ХХ век : очерки политической истории / отв . ред . К.В. Никифоров . – Москва : Индик , 2011

Бояджиева, Н. За някои съществени исторически предпоставки на конфликта в Босна и Херцеговина. – История, 1998, кн. 4–5, с. 82–90

Бояджиева, Н. Политическият елит в следитова Югославия. – Международни отношения, 1998, кн.3, с.77-96

Бояджиева, Н. Дилемите пред един многонационален елит. – В: Елит и общество в историята: античен свят, средновековен свят, модерен свят. (Попнеделев, Тодор и Костадин Грозев, съставители). Пловдив: ИК Америка консулт, 1998, с. 175-199

Бояджиева, Н. Традициите на Студената война и мястото на Югославия в балканската стратегия на САЩ след Втората световна война. – Минало, 1999, кн.4, с. 86-96

Бояджиева, Н. От съдржане към намеса: еволюцията на политиката на САЩ в конфликта в Босна и Херцеговина 1992-1995 г.” – Минало, 1998, кн. 3, с. 78-92

Бояджиева, Н. Баланс на силите или мултилатерализъм (САЩ, Контактната група и босненският конфликт, април-декември 1994 г.). – В: Модерният историк – въображение, информираност, поколения (Съст. Т. Попнеделев, К. Грозев), София: ИК Даниела Убенова, 1999, с. 339-354

Boyadjieva, Nadia. The USSR and Yugoslavia’s Policy of Nonalignment, 1955–1980. (Chapter 16). – The Soviet Union and Cold War Neutrality and Nonalignment in Europe. Ed. M. Kramer; A. Makko and P. Ruggenthaler. The Harvard Cold War Studies Book Series. Lanham: Lexington Books, 2021, pp. 356-375.

Boyadjieva, N. Bulgaria, CSCE, and West German Ostpolitik. (Chapter 19) – In: West German Ostpolitik, the Soviet Union, and East-West Détente in Europe. Michael Borchard, Stefan Karner, Peter Ruggenthaler, Hanns Jürgen Küsters (Anthology Editors). The Harvard Cold War Studies Book Series, Bloomsbury Publishing, 2026, pp. 417 – 433.....

The Balkans in the Cold War (Ed. by Rajak, Svetozar et al). London: Palgrave Macmillan, 2017

Boyadjieva, N. Nationalism, Ethnic Tensions, and the Violent Break-Up of Yugoslavia in the 1990s. – In: " Knowledge, Science, Technologies, Innovations “. Scientific Conference Proceedings, Veliko Tarnovo”. 4/2023, pp. 186-197. Available at: <https://www.ceeol.com/search/article-detail?id=1270606>

Boyadjieva, N. Political Upheavals and Regime Change in Bulgaria, 1985-1989. – In: " Knowledge, Science, Technologies, Innovations “. Scientific Conference Proceedings, Veliko Tarnovo, 2023, 4/2023, pp. 610-619. Available at: <https://www.ceeol.com/search/article-detail?id=1270691>

Boyadjieva, N. "NATO Peacekeeping and Balkan Security". – In: " Knowledge, Science, Technologies, Innovations “. Scientific Conference Proceedings, Veliko Tarnovo, 2024, 1, 2024, pp. 703-718. Available at: <https://www.ceeol.com/search/article-detail?id=1271528>

Hayden, Robert. Blueprints for a House Divided: The Constitutional Logic of the Yugoslav Conflicts. Ann Arbor: University of Michigan Press, 1999.

Iatrides, John O. Revolution or Self-Defense? Communist Goals, Strategy, and Tactics in the Greek Civil War’, Journal of Cold War Studies, Vol. 7, No. 3, 2005.

Ingrao, C. & T. A. Emmert (Eds.) Confronting the Yugoslav Controversies: A Scholars’ Initiative Washington DC: USIP & Purdue University Press, 2012

Kramer, Mark. ‘Stalin, Soviet Policy, and the Establishment of a Communist Bloc in Eastern Europe, 1941-1949,’ in Mark Kramer and Vít Smetana, eds., Imposing, Maintaining, and Tearing Open the

ЦЕНТЪР ЗА ОБУЧЕНИЕ – БАН

1000 София
ул. „Сердика“ № 4
<http://edu.bas.bg>

email: tdc-phd@cu.bas.bg
тел.: 02 987 31 67
02 979 52 60

Iron Curtain: East-Central Europe and the Cold War, 1945-1990. Lanham, MD: Rowman & Littlefield, 2013.

Kramer, M. “Stalin, the Split with Yugoslavia, and Soviet-East European Efforts to Reassert Control, 1948-53,” in Svetozar Rajak et al., eds., *The Balkans in the Cold War*. London: Palgrave Macmillan, 2017, pp. 29-53.

Kramer, M. *The Fate of the Soviet Bloc's Military Alliance Reform, Adaptation, and Collapse of the Warsaw Pact, 1985–1991*. Cambridge University Press, 2025

Kraus, Michael, Anna M. Cienciala, Margaret K. Gnoinska, Douglas Selvage, Molly Pucci, Erik Kulavig, Constantine Pleshakov, A. Ross Johnson, Mark Kramer, Vít Smetana; *The Cold War and East-Central Europe, 1945–1989*. *Journal of Cold War Studies* 2017; 19 (2): 158–214.

Haug, Hilde, *Creating a Socialist Yugoslavia: Tito, Communist Leadership and the National Question*. *International Library of Twentieth Century History*, Vol. 24. London: I. B. Tauris, 2012.

Lampe, John R. and Ulf Brunnbauer, eds. *The Routledge Handbook of Balkan and Southeast European History*. London: Routledge, 2021

Marantzidis, Nikos; *The Greek Civil War (1944–1949) and the International Communist System*. *Journal of Cold War Studies* 2013; 15 (4): 25–54.....

Mastny, Vojtech. *The New History of Cold War Alliances*. *Journal of Cold War Studies* 2002; 4 (2) 55–84

Malcolm, Noel, *Kosovo: A Short History*, New York: New York University Press, 1998.

Perović, Jeronim; *The Tito-Stalin Split: A Reassessment in Light of New Evidence*. *Journal of Cold War Studies* 2007; 9 (2): 32–63.....

Допълнителна информация (по желание) Преподавателят осигурява допълнителна специализирана литература по време на обучението

Курсът може да се проведе на български или на английски език.